

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การตัดสินใจเข้าสู่ขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาผู้ต้องขังคดีความมั่นคง เรือนจำกลางสงขลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยภูมิหลังของผู้ที่เคยเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบของผู้ที่เคยเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษานี้มีวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-dept Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล การศึกษานี้ให้ความสนใจในประเด็นของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ ซึ่งในการศึกษานี้ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่กระทำความผิดในคดีความมั่นคง ในเรือนจำกลางสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 10 คน

ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าข้อมูล เอกสารต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลที่สำคัญในการศึกษานี้มาจาก

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ ได้แก่ เรื่องการก่อความไม่สงบในภาคใต้ของไทย กลุ่มขบวนการต่าง ๆ ตลอดจนการจัดตั้งกองกำลังของขบวนการก่อความไม่สงบ รวมทั้งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่นำมาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมและการกระทำผิด ทฤษฎีทางอาชญาวิทยาเกี่ยวกับการกระทำผิด แนวจิตวิทยาและทฤษฎีทางอาชญาวิทยาแนวสังคมวิทยา เรื่องของอาชญากรรมทางการเมืองและผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษานี้

2. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาประวัติ และความเป็นมาของกลุ่มตัวอย่างบางส่วน เป็นผลการซักถามจากหน่วยงานด้านความมั่นคงของผู้ต้องขังที่ให้การสัมภาษณ์

3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรที่ตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ

สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

ผู้ต้องขังที่ทำการสัมภาษณ์นั้นเป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ โดยมีอายุในช่วงวัยรุ่น และวัยกลางคน ส่วนใหญ่นั้นจะเรียนทั้งสายสามัญและสายศาสนา โดยจะเรียนควบคู่กันไป แต่จะเน้นเรียนและให้ความสำคัญกับสายศาสนามากกว่า การศึกษาระดับสายสามัญนั้นถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เพราะส่วนใหญ่จะศึกษาจบชั้นประถมศึกษา รองลงมาก็คือระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และลักษณะการกระทำผิดส่วนใหญ่เป็นคดีฆ่า พยายามฆ่า และคดีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โทษที่ได้รับนั้นเริ่มตั้งแต่ 11 ปี จนถึงจำคุกตลอดชีวิต

2. ภูมิหลังของผู้ต้องขัง

ผู้ต้องขังทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม มีทั้งคนที่เคร่งศาสนา โดยจะต้องทำการละหมาดให้ครบวันละ 5 ครั้ง ขาดไม่ได้ และที่ไม่เคร่งศาสนา จะมีพฤติกรรมของการละเมิดข้อห้ามของศาสนาด้วย เช่นการดื่มสุรา เสพยาเสพติด เป็นต้น

ผู้ต้องขังที่ทำการสัมภาษณ์นั้นประกอบอาชีพนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคืออาชีพทำสวนยาง และรับจ้างทั่วไป สภาวะทางการเงินของผู้ต้องขังอยู่ในระดับยากจนถึงปานกลาง

ในด้านของกิจกรรม พบว่า ความสัมพันธ์ของผู้ต้องขังกับชุมชนนั้นเป็นความสัมพันธ์ที่เริ่มต้นจากศาสนาที่ทำให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เพราะส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงเทศกาลและวันสำคัญของศาสนาอิสลาม ซึ่งจะจัดที่มัสยิด ถือว่าเป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของการรวมคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี และในด้านกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน พบว่าส่วนใหญ่จะเล่นกีฬา และท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ บางคนก็มีพฤติกรรมที่ชอบเที่ยวกลางคืน ดื่มสุรา เสพยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งผู้ต้องขังนั้นทราบดีว่าบาปและผิดต่อหลักศาสนา เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความคึกคะนองและถูกเพื่อนชักชวนให้ลอง โดยขาดความยับยั้งชั่งใจ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ โดยมีเหตุผลของการเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบหลายปัจจัยด้วยกัน สามารถอธิบายได้ ดังนี้

ปัจจัยแรกที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ ได้แก่ ปัจจัยด้านความขัดแย้ง เป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับชาวบ้านในพื้นที่ เกิดจากความอยุติธรรมในสังคม คนมุสลิมได้รับการดูถูกเหยียดหยาม และชาวบ้านเชื่อว่าสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการสร้างสถานการณ์ของเจ้าหน้าที่เอง ซึ่งคนที่เสียชีวิตส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่ ยิ่งทำให้เกิดความโกรธแค้นและตัดสินใจหาทางแก้ไขปัญหา โดยการจับอาวุธลุกขึ้นสู้กับเจ้าหน้าที่ โดยไม่มีความเกรงกลัวอีกต่อไป ส่วนใหญ่ความขัดแย้งที่รุนแรงนั้นเกิดมาจากระบบราชการมากกว่าเรื่องความขัดแย้งทางศาสนา เป็นความหวาดระแวงไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ภายหลังเหตุการณ์ในปี พ.ศ. 2547 ได้ทำให้ความไว้วางใจที่เคยมีต่อกันเปลี่ยนแปลงไป คน 2 ศาสนาเริ่มไม่ไว้วางใจกันอย่างรุนแรง จนทำให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงมาโดยตลอด และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ

รองลงมาคือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีสาเหตุของการตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการมาจากเรื่องของผลประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบด้วยปัจจัยด้านนี้ ไม่ได้มีอุดมการณ์ในการแบ่งแยกดินแดนแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องของค่าตอบแทนและความอยู่รอดในการดำเนินชีวิต โดยไม่ต้องทำงานตรากตรำ แต่เป็นงานที่สบาย แม้ว่าจะผิดกฎหมายและเสี่ยงต่อการถูกจับกุมก็ตาม โดยไม่ได้สนใจว่ากลุ่มก่อความไม่สงบที่ตนเองเข้าร่วมด้วยจะมีอุดมการณ์อย่างไร

สำหรับปัจจัยด้านเชื้อชาติและศาสนา ถึงแม้ว่าปัจจัยด้านนี้จะไม่ได้เป็นแรงจูงใจอย่างชัดเจนมากนัก จากการศึกษาพบว่าเรื่องเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ความรู้สึกเป็นคนมลายู และการสอนศาสนาในทางที่บิดเบือนความเป็นจริง ทำให้เป็นแรงจูงใจเสริมกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ให้เกิดการตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบด้วยเช่นกัน รวมทั้งแนวคิดของการแบ่งแยกดินแดนออกไปปกครองตนเองอย่างอิสระ ที่เชื่อว่าถ้าให้คนในพื้นที่ปกครองกันเองก็จะช่วยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และจะช่วยทำให้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่คลี่คลายลงไปได้

ปัจจัยด้านการเมือง ไม่มีผู้ต้องขังคนใดกล่าวว่าเป็นสาเหตุของการตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการ แต่โดยภาพรวมเหตุการณ์ในพื้นที่ถูกกลั้มมองว่าเป็นการกระทำที่นำมาซึ่งความสำเร็จทางการเมือง ซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นความผิด เช่น อาชญากรรมเกี่ยวกับสงคราม การทรยศต่อชาติ

การปลอมทำลายชาติ การกบฏ การปลุกปั่นเพื่อก่อความไม่สงบ เป็นต้น นอกจากนั้น เรื่องของนโยบายของภาครัฐที่บางสมัยออกมาอย่างผิด ๆ ถูก ๆ ก็ทำให้เกิดปัญหาสะสมมาเป็นระยะเวลายาวนาน จนนำไปสู่ความมีอคติต่อภาครัฐอย่างรุนแรง และเกิดการต่อต้าน แล้วนำไปสู่การตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบจนเป็นอาชญากรรมทางการเมืองอย่างที่เป็นอย่างนี้ปัจจุบันนี้

ปัจจัยด้านอิทธิพลของกลุ่มก่อการร้ายจากต่างชาตินั้น เท่าที่ผ่านมาแม้ว่ากลุ่มก่อการร้ายไม่ได้เข้ามาก่อเหตุร้ายในไทยหรือให้การสนับสนุนขบวนการก่อเหตุความไม่สงบโดยตรง แต่ในทางอ้อมพบว่า เหตุการณ์ร้ายแรงที่เคยเกิดขึ้นในต่างประเทศนั้นอาจมีผลทำให้ขบวนการก่อความไม่สงบในไทยเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของกลุ่มคนเหล่านี้ด้วยการเรียนรู้ วิธีการในการก่อเหตุว่าควรจะใช้วิธีใดที่จะทำให้เกิดความรุนแรงและความสูญเสียมากที่สุด โดยเรียนรู้ผ่านจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ อีกทั้งมีการส่งสมาชิกในกลุ่มเข้าไปหาความรู้ฝึกฝน วิธีการก่อเหตุต่าง ๆ ในแถบประเทศที่มีอุดมการณ์คล้าย ๆ กัน เช่น ประเทศทางตะวันออกกลาง ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น แล้วกลับมาเผยแพร่ความรู้ และชักชวนให้คนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมขบวนการต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบโดยมีปัจจัยด้านความขัดแย้งมาเป็นอันดับแรก และรองลงมาก็คือปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านเชื้อชาติและศาสนา ปัจจัยทางการเมือง และปัจจัยด้านอิทธิพลกลุ่มก่อการร้ายต่างชาติ ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุของการตัดสินใจเข้าร่วมนั้นมีความซับซ้อนอย่างมาก เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้น แต่อาจเกิดจากหลาย ๆ ปัจจัยร่วมกัน จนทำให้เกิดผลกระทบกับหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป จึงเป็นปัญหาที่ควรวิเคราะห์อย่างรอบคอบและหามาตรการแนวทางแก้ไขที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การตัดสินใจเข้าสู่ขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ศึกษาผู้ต้องขังคดีความมั่นคง เรือนจำกลางสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อต้องการทราบถึงสาเหตุและแรงจูงใจต่าง ๆ ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบของผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และข้อมูลที่ได้จากการศึกษารั้งนี้

นำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาคือความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ต่อไป ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาดังนี้

1. ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี ทุก ๆ ฝ่ายควรสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจและความเข้าใจอันดีต่อกันในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิธีการจัดการกับความขัดแย้ง โดยไม่ลุกลามไปเป็นความรุนแรง ด้วยแก้ปัญหาด้วยวิธีการเจรจา การไกล่เกลี่ย หรือเอาชนะจิตที่มุ่งประทุษร้าย ด้วยเมตตา และการให้อภัย เป็นต้น

2. ควรมีการส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การส่งเสริมอาชีพ และรายได้ให้กับคนในพื้นที่ เช่น การเกษตรกรรม การประมง ฯลฯ และควรมีการบริหารการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์และผลตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้มีรายได้ และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3. การนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ควรใช้วิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง เพราะที่ผ่านมาทำให้ประชาชนรู้สึกเกลียดชัง หวาดกลัวและหวาดระแวงอำนาจรัฐ เป็นสถานการณ์ที่วิกฤตรุนแรงมาก และควรมีการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ภายหลังพ้นโทษและสามารถกลับคืนสู่สังคม ใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขได้ต่อไป

4. ส่งเสริมการศึกษาและความรู้ทั่วไป และความรู้ด้านศาสนาทั้งพุทธ อิสลาม และศาสนาอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับหลักศาสนาที่ถูกต้องแก่ชาวมุสลิมในพื้นที่ และควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะการที่รัฐหวาดระแวงในบทบาทของปอเนาะและตาดีกา ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่บ่มเพาะศีลธรรมและจริยธรรมของชุมชนจนนำไปสู่ความขุนขึ้นของหมองใจและความอึดอัดของประชาชน ซึ่งการศึกษาอย่างเข้าใจและถูกต้องจะทำให้บุคคลได้รับการขัดเกลา ปลูกฝังจิตสำนึก และตระหนักถึงความถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคม และไม่หลงทางไปสู่การกระทำความผิดได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโดยใช้ระยะเวลานานกว่านี้ เพื่อที่จะให้เข้าถึงข้อมูลและให้ตัวผู้ต้องขังไว้วางใจผู้ศึกษา จะทำให้ได้ข้อมูลจากการศึกษาอย่างละเอียดมากขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการนำเอาข้อมูลไปใช้ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดในคดีความมั่นคง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องมาจากผู้ศึกษาได้ทำ

การสัมภาษณ์ผู้ต้องขังคดีความมั่นคงมาจำนวนทั้งสิ้น 21 คน แต่มีเพียง 10 คนเท่านั้น ที่ยอมรับว่าตนเป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ ซึ่งคนที่เหลือนั้นไม่ได้ยอมรับกับผู้ศึกษาว่ากระทำ ความผิดจริงตามข้อกล่าวหา โดยเป็นแพะเพื่อให้คดีจบลงอย่างรวดเร็ว และส่วนใหญ่ที่ถูกจับกุม และตัดสินคดีแล้วนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังบอกว่า ด้วยหลักฐานและพยานในการพิจารณาคดีนั้น ไม่มีความชัดเจนที่จะตัดสินได้ว่าตนเป็นผู้ก่อเหตุการก่อความไม่สงบจริง

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและชาวบ้านในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้